

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Досліджується вітчизняна практика державного управління інвестиційними потоками на рівні регіонів в контексті інвестиційної політики, розробки інвестиційних програм та стратегій. Відмічається важливість стратегічного планування у процесі успішної діяльності по залученню інвестицій з акцентом на необхідність розробки регіональних стратегій соціально-економічного розвитку, галузевих стратегій та інвестиційних стратегічних планів для кожного регіону. Окреслені основи державної політики в інвестиційній сфері на віддалену перспективу. Пропонуються заходи на шляху створення конкурентоспроможного та позитивного іміджу регіонів на міжнародній арені та їх високого рівня інвестиційної привабливості. Визначаються напрямки розв'язання проблем щодо активізації інвестиційної діяльності на Одещині в контексті інвестиційної стратегії розвитку регіону. Аналізується інституційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.

Ключові слова: інвестиційні потоки, управління, інвестиційна політика, інвестиційна привабливість, регіон, інфраструктура.

Сментына Н.В.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫМИ ПОТОКАМИ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

Исследуется отечественная практика государственного управления инвестиционными потоками на уровне регионов в контексте инвестиционной политики, разработки инвестиционных программ и стратегий. Отмечается важность стратегического планирования в процессе успешной деятельности по привлечению инвестиций с акцентом на необходимость разработки региональных стратегий социально-экономического развития, отраслевых стратегий и инвестиционных стратегических планов для каждого региона. Указанные основы государственной политики в инвестиционной сфере на отдаленную перспективу. Предлагаются меры на пути создания конкурентоспособного и положительного имиджа регионов на международной арене и их высокого уровня инвестиционной привлекательности. Определяются направления решения проблем по активизации инвестиционной деятельности в Одесской области в контексте инвестиционной стратегии развития региона. Анализируется институциональное обеспечение инвестиционной деятельности в Украине.

Ключевые слова: инвестиционные потоки, управление, инвестиционная политика, инвестиционная привлекательность, регион, инфраструктура.

Smentyna N.

PUBLIC ADMINISTRATION OF INVESTMENT FLOWS AT REGIONAL LEVEL

The article investigates domestic practice of public administration of investment flows at the regional level in the context of the investment policy, development of investment programs and strategies. Author points the importance of strategic planning in the process of successful investment activities with an emphasis on necessity to develop regional economic and social development strategies, branches' strategies and investment strategic plans for each region. Basis of state policy in the sphere of investments at term are outlined. The measures towards creating a positive image and competitive regions in the international arena and their high level of investment attractiveness are offered/ Author identifies areas of problem solving on intensification investment in the Odessa region in the context of region investment strategy. It analyzes the institutional support of investment activity in Ukraine.

Keywords: investment flows, management, investment policy, investment attraction, region, infrastructure.

Постановка проблеми. Основою та запорукою ефективного функціонування країни у цілому та зокрема її адміністративно-територіальних утворень є інвестиції. Залучені інвестиційні ресурси дозволяють створити нові виробничі потужності, нові робочі місця, і як наслідок – збільшити обсяги податкових відрахувань, що сприятливо позначиться на формуванні додаткових джерел фінансування соціально-економічного розвитку; а також дозволять стимулювати розвиток підприємницької діяльності, диверсифікувати її галузеву структуру та знизити ризики, пов'язані з циклічністю розвитку галузей. Тому в усьому світі країни та їх регіони ведуть конкурентну боротьбу за те, щоб збільшити приплив інвестицій на свої території. В такому контексті особливої актуальності набуває проблема державного управління інвестиційними потоками, у тому числі й на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема управління інвестиціями розглядалася в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів, зокрема таких як: О. Амоші, Л. Абалкіна, І. Анікіна, В. Бочарова, І. Бланка, І. Боярко, В. Гриньової, Л. Гриценко, А. Гукова, М. Іванова, І. Лукінова, М. Лімітовського, В. Пили, В. Письмака, О. Сухарева, С. Шманьова, Дж. Бейлі, У. Шарпа та інших.

Віддаючи належне науковим здобуткам наведених вище авторів, слід відмітити, що проблема вимагає свого подальшого дослідження, у тому числі і в контексті пошуку заходів з боку регіональних органів державної влади щодо управління інвестиційними потоками з урахуванням глобалізаційних викликів сучасності.

Мета статті зорієнтована на дослідження вітчизняної практики державного управління інвестиційними потоками на рівні регіонів в контексті інвестиційної політики, розробки інвестиційних програм та стратегій.

Основний матеріал дослідження. З метою залучення інвестиційних ресурсів кожним регіоном формується інвестиційна політика, що спрямовується на підвищення його інвестиційної привабливості. У свою чергу інвестиційна привабливість впливає на характеристику інвестиційного клімату та інвестиційну діяльність. За словами дослідників «чим більше інвестиційних процесів відбувається, реалізовується інвестиційних проєктів, тим інтенсивніший буде рівень інвестиційних потоків», відповідно має місце прямий зв'язок інвестиційної активності та інвестиційної привабливості регіону. Чим більше привабливий регіон для інвесторів, тим вищою буде активність руху інвестиційних ресурсів [1, с. 244].

Управління інвестиційним потоками полягає у виявленні найбільш ефективних (як в економічному, так і соціальному аспектах) об'єктів інвестування, пошуку ресурсів, розробці відповідних інвестиційних стратегій, інвестиційної політики та інвестиційної програми, а також комплексу заходів з їх реалізації з урахуванням інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності регіону.

Для успішної діяльності по залученню інвестицій надзвичайно важливо стратегічне планування. Правильно визначені стратегіями розвитку адміністративно-територіальних утворень країни цілі, пріоритети, підкріплені якісно розробленою програмою залучення інвестицій, дозволять систематизувати діяльність, вибудувати пріоритети і максимально ефективно використовувати обмежені територіальні ресурси. В контексті стратегічного планування важливе місце посідають і галузеві стратегії розвитку, зокрема, визначення пріоритетів розвитку промисловості відповідного регіону на базі найбільш повного використання його конкурентних можливостей і переваг. При цьому в рамках інвестиційної політики відповідно до конкретних стратегічних інтересів регіону у сфері економічного розвитку проводиться вибір окремих галузей і підприємств, яким буде надана державна підтримка. З цією метою можуть бути організовані конкурси бізнес-планів інвестиційних проєктів та відібрані найбільш перспективні з них.

Інструментом довгострокового інвестиційного планування виступають інвестиційні стратегії регіонів, як свого роду сполучні ланки між ринком інвестиційного капіталу, наявними ресурсами та можливостями конкретної області. Саме на них покладається завдання розповсюдження серед зацікавлених сторін інформації щодо інвестиційної привабливості регіону, головних галузей промисловості, законодавства і процедур, що

визначають інвестиційний процес, інвестиційних стимулів та іншої інформації, яка може полегшити процес ухвалення інвестором рішення про початок бізнесу або організацію спільного підприємства. В інвестиційних стратегіях містяться відомості щодо спільної діяльності обласної та районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, держави по забезпеченню економічного розвитку відповідної області із урахуванням ситуації, що склалася в інвестиційному середовищі, діяльності потенційних стратегічних партнерів. Вона також відображає інвестиційні прагнення провідних структурних підрозділів обласної державної адміністрації.

Основи державної політики в інвестиційній сфері протягом 2013-2032 років щодо стимулювання залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки визначає Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць». Відповідно до законодавчого акту на рівні регіонів передбачено виконання таких дій: розробка програм розвитку інвестиційної діяльності та забезпечення їх виконання, відбір інвестиційних проектів для їх майбутньої реалізації на території відповідного регіону, залучення інвестицій, створення максимально сприятливих умов для інвесторів [2].

Не стала винятком в питанні інвестиційного стратегічного планування Одеська область, для якої в інвестиційному паспорті регіону визначені такі пріоритетні галузі для інвестування: транспорт, агропромислове виробництво, інформаційно-телекомунікаційні технології, харчова і переробна промисловість, паливно-енергетичний комплекс, легка промисловість, високотехнологічні галузі промисловості, туризм та рекреація [3, с. 24]. За результатами реалізації заходів з інвестиційної політики, згідно зі статистичними даними, в 2014 році в економіку Одеської області іноземними інвесторами вкладено 55,8 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерний капітал). На 1 січня 2015 року обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), внесених в область, зменшився на 14,3% порівняно з обсягами інвестицій на початок 2014 року. Прямі інвестиції у розрахунку на 1 особу населення становлять 600,5 дол. США. [4, с. 13].

Для забезпечення оптимального варіанту розвитку та активізації інвестиційної діяльності в регіоні визначаються такі напрямки розв'язання проблем, що пов'язані з інвестиційною стратегією розвитку Одещини: покращання інвестиційного клімату; створення умов для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку господарського комплексу регіону; стимулювання залучення інвестицій; розбудова системи надання державних гарантій за низкою напрямків (зокрема такими: реалізація інвестиційних програм і проектів в інфраструктурних секторах економіки області, проектів, що пов'язані із розвитком експортоорієнтованих та імпортозамінних виробництв; проектів, що спрямовані на створення високотехнологічної конкурентоспроможної продукції; таких, що пов'язані із розвитком об'єктів електроенергетики); розвиток інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури; створення дієвих механізмів державного-приватного партнерства в інфраструктурному інвестуванні; розбудова системи цільової підготовки програм і проектів для інвестування або кредитування за державними гарантіями [5, с. 8].

Слід відмітити, що в умовах глобальної конкуренції за інвестиції у інвестора є вибір великої кількості місць вкладення капіталу. Однак для його залучення, в країні повинно бути організоване висококласне допроектне і післяпроектне обслуговування. Важлива роль у забезпеченні такого успіху відводиться інституційному забезпеченню інвестиційної діяльності – сукупності державних і недержавних інститутів, які забезпечують наявність правових, організаційних та економічних умов, необхідних для здійснення та розвитку інвестиційної діяльності.

В Україні є багато ініціатив та інститутів, спрямованих на залучення іноземних інвестицій. У їх числі: бюджетні установи; консультативно-дорадчі органи; наукові, громадські та професійні установи, організації, проекти у сфері інвестиційної діяльності. Дані інститути повинні професійно прийняти і супроводити інвестора від початкового етапу запиту інформаційної та аналітичної інформації про країну, регіон або місто, як про

потенційну територію інвестування, до моменту початку ведення діяльності та проходження дозвільних процедур, тобто втримати інвестора.

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами є Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект). Інститут несе відповідальність за реалізацію Інвестиційної реформи, що стартувала в Україні 6 квітня 2011 та спрямована на радикальне поліпшення інвестиційного клімату й формування системи якісних інвестиційних пропозицій – проектів, підготовлених за міжнародними стандартами. Згідно Інвестиційної реформи основний акцент зроблено на «Національні проекти»; такий статус отримують проекти, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток галузей реального сектора економіки країни. Держінвестпроект в регіонах країни представлений регіональними центрами з інвестицій та розвитку в силу того, що виступаючи «каталізатором» інвестиційних проектів,

На національному та регіональному рівнях діють також різні громадські та приватні організації, які сприяють інвестиційному процесу. Однією з таких організацій, завдання і цілі якої максимально збігаються з функціями органів місцевого самоврядування в контексті залучення прямих іноземних інвестицій, є Всеукраїнська громадська організація «Українська асоціація фахівців із залучення інвестицій «ПроІнвест», метою якої є формування привабливого бізнес середовища, яка сприятиме залученню інвестицій в українські міста, і усунення бюрократичних перешкод, які стримують економічний розвиток в Україні. До інших організацій, які впливають на інвестиційний процес, належать торгово-промислові палати, агентство США з міжнародного розвитку (USAID), європейська бізнес-асоціація та інші.

Крім перерахованих вище організацій до інфраструктури залучення інвестицій можна віднести всі громадські та приватні організації, статутна діяльність яких спрямована на сприяння залученню інвестицій та які цією діяльністю займаються на професійному рівні [6, с. 47].

На місцевому рівні спектр суб'єктів, які можна віднести до інвестиційної інфраструктури, значно нижче, ніж на національному рівні. Сюди, в першу чергу, відносяться міські та районні ради, районні державні адміністрації, територіальні представництва органів влади, які задіяні в інвестиційному процесі. Для підвищення конкурентоспроможності багатьох міст і регіонів створюють додатковий інструмент залучення інвестицій – Агентства залучення інвестицій.

Таким чином в Україні функціонує доволі розгалужена мережа інститутів із залучення інвестицій в країну, крім того, елементи інвестиційної інфраструктури є у всіх регіонах країни. Разом з тим, нескоординовані дії і, найчастіше, брак професіоналізму численних інвестиційних посередників, що діють на території країни, негативно позначаються на інвестиційному кліматі України та її іміджі за кордоном, дезорієнтують інвесторів і, як наслідок, знижує ефективність процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Згідно з поглядами науковців важливим елементом концепції управління інвестиційними потоками, є формування структури органів виконавчої влади, націленої на досягнення поставлених цілей. Так, Скворцова Н.А. пропонує виділяти у структурі влади такі блоки: перший спрямований на створення позитивного іміджу регіону і політики регіональних органів управління; другий – блок розвитку муніципальних утворень, що відповідає за збалансованість бюджетів органів місцевого самоврядування, антикризове управління на територіях, формування «замовлення» на міжбюджетні відносини [7, с. 47].

Висновки. З метою створення конкурентоспроможного та позитивного іміджу будь якого регіону країни, зокрема Одеської області на міжнародній арені, високого рівня його інвестиційної привабливості необхідно вжити таких заходів: мобілізувати існуючі ресурси для залучення як вітчизняних, так і іноземних інвестицій в економіку регіону; сприяти реалізації інвестиційних проектів у рамках державно-приватного партнерства; сприяти проведенню бізнес-форумів, семінарів, круглих столів та іміджевих заходів з питань

інвестиційної політики за участю представників закордонних ділових кіл; постійно актуалізовувати та оновлювати перелік інвестиційних проектів, які реалізуються та плануються до реалізації на території регіону; позиціонувати регіон у світовому економічному середовищі як надійного партнера та перспективної території для ведення бізнесу.

За таких умов слід очікувати покращення інвестиційної активності, що втілюватиметься як у кількісних показниках результативності вжитих заходів так і в опосередкованих, які свідчатимуть про поточний стан та перспективи розвитку інвестиційного середовища у відповідному регіоні. Зокрема, створення сприятливих умов для підвищення інвестиційного процесу в регіоні забезпечуватиметься завдяки зростанню позитивного інвестиційного іміджу регіону, обізнаності міжнародної спільноти та міжнародних гравців рику сто воно інвестиційного потенціалу регіону; переорієнтації інвесторів на інвестування у довгострокові проекти.

Література

1. Савчук О.В. Концептуальні підходи до визначення інвестиційної привабливості регіону/ О.В. Савчук // Вісник Хмельницького національного економічного університету. Економічні науки. – 2011. – №5. – Т.2. – С. 241- 245.
2. Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 32. – ст.410.
3. Інвестиційний паспорт Одеської області [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
4. Програма економічного та соціально-культурного розвитку Одеської області на 2015 рік.
5. Інвестиційна стратегія Одеської області на 2011-2015 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ved.odessa.gov.ua>.
6. The investment reform of Ukraine (English version). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
7. Скворцова Н.А. Концепция управления инвестиционными потоками на региональном уровне [Електронний ресурс] / Н.А. Скворцова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Economics/26756.doc.htm
1. Savchuk O.V. Kontseptual'ni pidkhody do vyznachennya investytsiynoyi pryvablyvosti rehionu/ O.V. Savchuk // Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu. Ekonmoichni nauky. – 2011. – №5. – Т.2. – S. 241- 245.
2. Pro stymulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti u priorytetnykh haluzyakh ekonomiky z metoyu stvorenniya novykh robochyykh mist': Zakon Ukrayiny // Vidomosti Verkhovnoyi Rady. – 2013. – №32. – st.410.
3. Investytsiynyy pasport Odes'koyi oblasti [Elektronnyy resurs]. – 2013. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
4. Prohrama ekonomichnoho ta sotsial'no-kul'turnoho rozvyktu Odes'koyi oblasti na 2015 rik.
5. Investytsiyna stratehiya Odes'koyi oblasti na 2011-2015 roky. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ved.odessa.gov.ua>.
6. The investment reform of Ukraine (English version). [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrproject.gov.ua>.
7. Skvortsova N.A. Kontseptsiya upravleniya investitsionnyimi potokami na regionalnom urovne [Elektronnyy resurs] / N.A. Skvortsova. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Economics/26756.doc.h.